

Tóth Sándor

Éveimnek tűzfolyása

Kölcsey szellemének

(Lírai oratórium)

előhang

Rákos

Törésben állnak a zöld hegyormok,
a Rákos iramlik csendesen
Hídján megállva – villamos zajban
az elfutó vizet figyelem

Beton-bölcsőben siklik változó
medreknek útjain kötve meg
Tornyos házsorok tágas mezőkre
ülnek, s már nincsenek szögletek

ahol a párás délutánban a
nimfák játéka folytatódik
Nincsenek nimfák, a füvek halnak
sátoros napon ócska bővlik
seregellnek a végeken

Péceli kert alatt hallott dallam,
költői vágyak hol teremnek
Akár ha "népet álmodánk" is, a
jóslataink nem teljesednek

Folyton ütközik a víz a parttal
Felhők mögül a napra rántja
egy rézkar az íves takarót
Törik a fénysáv, az est szivárog
Sodorja az elveszett hajót

Sorok a csekei magányból

holdtölte

fehér tallér rozsdá-kikezdte
dróton fityeg
estémet

felhő-rongyok párnázzák
szobámban gyertya
idő-korongról dallam
csörgő lomb
tajtékzó hullám

idéző messzeség e táj
barlangok íve ahol a
szellem les csodákra
reggelente völgy-ölekbe
cseng a napsugár

hold-reménység
zörgő évek boltozatján
Göncöl torpanó kerék

az ész kifosztó kalandját
a szív tetten érheti

ég fordul
gyertyám csonkul
üdvömet megérem-

egyetlen asztalnál

szőlőm ága
Tokajra bólint
leve lángít –
mondanám

***

vitorkákkal indult lázadások
a diétán kijelölték helyemet
a karzat és az emelvény között
megszólalt a hang

himnusz-imádsága
gyürt arcomon sugár villant
eddig vergődünk kések között
szabdalva magunkat testet-szellemet
tudatba lökve bűnösök vagyunk
Nessus-ingén vérzett át a vád lesúnyt
fejünk csendben őszült nemzet ország
szakadt egybe
nyájasan az egyenlőség döfte le
az álmodót

***

elhívottság szerep csupán
ki nem mondva mit érez
a verdeső ha gondolata börtönében
szembekerül/t/ önmagával
megvédett a rejtőzködés míg
felülről diadallal korrigál/t/
a hatalom

változott-e változik-e
megkarolva-fölsegítve költőt
és politikát

***

asztalunk osztódik egyre
lap és lábak külön válva
meddig tart hogy már kimondjuk
közös helyről nem lehet szó

“magadnak teremtettél Uram”

egy családban szívtuk tejét gondoskodó
“szent kebelnek” mégsem testvér már
a testvér

***

szőlőm ága
Tokajra bólínt
leve lángít –
mondanám

***

templomunk a rablók háza
ajtó ablak bár kitarva
csak a szélnek engedünk

jön az innen jön az onnan
maradnánk mint mozdulatlan
kő ott fent a szirt-tetőn

***

nem crós az ember hogy
bírná a kiszámíthatatlant
fajul lelke tágas csarnokában
is a pálma eldobva győztes serlegét
egymásra ront a védtelenben

***

szőlőm ága egyre satnyul
 – apad leve fürteimnek –
 ki menti meg hogyha elhull
 a szeretet egyre koldul
 rózsákat és kenyeret

* * *

hitet nemzetet vállaltam-e
 nyomot hagyva berkeinkben
 tiszta ösvényeket vágtam-e
 nyomorított lelkek
 bolygóján lézeng az ország
 nem tudja mi
 nem tudja ki
 acsarkodó fondor-eszmék
 félárnyékban mereng a hold
 készenlétben lenni másnak
 rejtegetjük önmagunkat

sírató helyett

félszememben mind a múlt és
 jövődönék bánata szél kocogtat
 tornácomra azok járnak egyre vissza
 akik küldtek reményében biztosan
 a fordulásnak

***

mezeink tábláit láttam
 sötét arcok fehérek helyett
 száradt árnyék borult rá a
 földek morzsolt pokrócára
 tábláinkból mennyi marad
 üres sorok közt a század
 keresgéli fiait

törvényesített lopások

csupa árok most a hon-táj
földalatti sánc-erődök gyűrűjében
mit is tenne hogyha dőlnek
erdei

canzonetta

Tisztáson

Patak csörgését váltva
csobog a nyírlevél
Felhőt hoz gyors szekéren
fáradt a messzi szél

Bokroknak árnya-öble
megannyi tárnamély
bocsátja kis csapatját
libeg a lámpafény

János bogarak rajban
szemben a hold-harang
erdőn át szűrve ércét
Ávéra szól a hang

Tisztáson ülsz egy rönkön
csillag ring tört folyón
amíg a hegynek íve
hullámzik változón

bevonva szárnyvitorlát
völgyekbe hull a csend
Főntebb a tölgy-szegélyen
árva madár eseng

vándor-dal

mentem volna idegenbe
 de az alkony-sáv határon
 Rákos partján csatangoltam
 Szemerének kertje alján
 láttam meg a nimfa táncát
 hogy kerengett józanítva
 pörgésén a víz-korongnak
 míg a nap hálót vetett én
 ott maradtam csöndben foglya
 egyetlenegy szerelemnek pirkadattal
 énekelve

szent reménység de már késő
 az a ketrec arany pálcás
 megtartva is szabad térség
 börtön ez a mi ellen-zárka
 szellem-oltó némaságra
 ítélve a rabjait

kell-e lánc ha nem él törvény
 gúzsba kötve szabad földjén
 vergődik a gondolat

intermezzo

Egy kidőlt bükkhöz

keresztben fekszel az úton
 még tart gyökered élsz
 hajszalereid tépetten kókadoznak
 benned az ősi lüktetés erősebb
 szívedbe pumpálja a
 földi táplálékokat

két éve csodállak

hittem az utolsó idő
megbíróktól a kemény parancssal
kidőlt-sorsod pecsétje a
mulandóságnak

de mint aki állva marad
lehullatod leveleid szakadva
is újulást rejtenek ágaid
az első pirkadattal kipattantják
zsongó zöldjeiket

integetsz az elmenőknek mint
utolsó zászlós aki zuhanva
sem dobja el reményét
továbbot parancsolsz

hadba szálltál az évek
seregében fény-kulcsok
nyitnak nyarat füvet
csalogató évszak után

kérged foszladozik olykor
kések hasítanak ki erősnek
születtél

bölcsek némaságával túrsz
sokaknak okulásul gyötrelmük
a megváltottság koronáját
helyezze mint leáldozó nap
a mindig születő erdők fölé

recitativo

nyelvet művelő barátom
könyvedben él csak a zengés
lélek és szó külön válnak

magánhangzók mássalhangzók
váltakozó lejtésében előlépked
könnyed leplű egykor mindent
megéneklő erős törzsű magyar
líránk

hol van a fa
hol a lejtés régi
földről szedett termés
alig zörög kosarunkban

testvér-ének

öserős fa ép gyümölcsét
széthordta a vaskarú szél
de az ágát meg nem törte
és a kirdzán¹ hú barátunk
hív magához szívközelbe
rejtezik kísér az úton

dal melyről nincs írva vége
surran itt majd átkarol a
mély időket lopva vissza
mikor ezerszín virágot
termett tágas zöld mezőnk is

dúdolom testvéreimmel
votják cseremis zürjénnel
mert vagyunk e századvégen még
a fánknak ért gyümölcse
hiába sodort a hullám

vashegyű nyilak sebeztek
föld-anyánk is belejajdult

¹ votják nyelven: dal

alvégi folyók zubogtak
felettünk nem volt koncér-hal
szemnyi felhő enyhe sátra
felhőnket is megrabolták

de a muro * újra szólít
együtt szólni legelőször
"egy nyírfából két nyírfa nő
négy levele együtt játszik"
négy levele száz levele
kórusában szemünk titka
függesztjük a mély időre

lantok lengnek ágainkon
tépett húrú néma lantok
mit szólna agg Vejnemőjnen
vasszegekkel verettettünk
sebzett kézzel hangoljuk fel
húrjainkat kezdjük újra
kiket gazdag fája termelt
közös törzsnek görcsös ága
találjuk meg szíveinkben
ösnylv dallamára írva
azt a benső néma kántát
regék jókívánság hangját
"új esztendő vígság szerző"
új időkben bánat vesztő
s nyíljanak ki mezeink

recitativo

székelyföld

csörgedez a Nyikó
újszülöttnek ring bölcsője
istállóban testté lesz a szó

* cseremisiz nyelven: dal

de a világ be nem fogadja
 szentjeit
 öregek ülnek a ház előtt
 némán panasztevő ősei
 e földnek köröskörül
 kutak mélyébe hull
 tekintetük csobban a víz
 kő rezzenetlen tóból
 néznek vissza gyürköző
 fénygolyók ha ledűl a hold
 gyöngén hegyek vánkosára
 magad vagy bükkösök ölében
 hol könnyet rejt a geszt
 mert ágat nem fakaszthat
 hosszú jajsztót kerepel a szél
 árvaság e táj néma
 mezőn kalapáló lélek
 kopácsai névtelen madárnak
 szárnyára fűzve hófehér kláris
 mit leejt csőréből a
 somlyói Szűz elé

parafrázis

fecsérlődik mennyi eszme
 ágazatján ősi fáknak
 ember sárból-fényből verve átlép
 önkorlátain már akar élni
 más kegyéért is
 onnan fentről szólíttatik
 napi dolgán mit őrizzen
 hangyabolynak
 sürgését ha
 látva-bírja
 hová lett a szorgalomnak
 felajzottan feszes íjja

***

bújdosó

jönnek-mennek mezeinkben
gyöngytollú madár is járkál
nyitja-csukja fény-sürgésén
hamis gyémánt szempilláit

örzője lappant örökségnek
kertek alján hordja gondját
honnan indul virradatra
érkezik cseresznye-arcú
panaszt nem tesz ő a csendes
gond-emelő méltósággal
szegénységet adó napot
elfogadva bátorsággal

nemzetének ő a bölcse

hallgatás az osztályrésze

úri-huncut számítások
keserítik de csak bentről
érces szemérme a titka
mért nem fordul fészke ellen

* * *

fészek-örző
dallam-örző
gúnyolt magyar nemzetem
te kiáltod
te sugárzod
nincs veszve a végeken
ámbár zúdul
újra zúdul
tömegével ellenünk
párttűő had
hamis eszme
azért meg nem törtünk

kit bocsátott a megszakított útra
belső szóval, Ki létezik
Nem számít többé már a perc, az óra
örök folyamok képezik

mi történik – történt szakadatlan
és mindig a Hang az izgató
Csipkebokor szólít az est-parázsban
Izzó gyűrűket vet a tó

Bagolyirtás-Mátraszentimre-Budapest, '93. július, szeptember

Kovács B. Sándor : *Fotográfika*